

بررسی تصور از بدن و مشکلات فرم قسمتهای بدن(مطالعه موردي دانشجویان دختر و پسر دانشگاه یزد)

زهره زارع نژاد^۱، طاهره محمدی^۲، ثریا نقدی^۳، دکتر پدرام پیوندی^{۴*}

دانشجوی ارشد تکنولوژی مهندسی نساجی،^۱ دانشجوی کارشناسی مهندسی پوشاک،^۲ استادیار

دانشکده مهندسی نساجی، دانشگاه یزد

peivandi@yazduni.ac.ir

چکیده:

صنعت پوشاک و مد یکی از پر رقابت ترین و چالش برانگیز ترین تجارت هاست و یکی از لوازم آن مهارت بالای طراحی و خلق تصاویر نو بر روی صفحه کاغذ می باشد. هدف هرمند طراح مد، الهام و گسترش مهارت طراحی برای ایجاد ابتكار و نوآوری است. یکی از مهمترین نکاتی که در طراحی باید مورد توجه قرار داد توجه به سایز پوشاک و اندام مورد علاقه مشتریان است. در جوامع امروز نارضایتی بویژه در وزن و قالب بدن بعنوان یکی از مشکلات رایج است. هر شخص یک تصوری از بدن خود و اندام ایده آل دارد. پس وظیفه طراح این است که سایز و طراحی لباسی که بتواند عیوب افراد را بپوشاند تا فرد را به سایز دلخواهش نزدیک کند. در این مقاله سعی شده است تا سایز مورد علاقه افراد مشخص شود این کار هم به طراحان در بهبود طراحی و هم تولید کننده ها در برنامه ریزی تولید کمک می کند.

واژه های کلیدی: تصور از بدن، خوش بندی، الگوریتم k-mean، مشکلات بدن

Study on Body Image and Dissatisfaction of Body Parts (Case Study: Yazd University Students)

Z.Zarenejad¹, T.mohammadi², S.Naghdi³, P.Payvandy^{*4}

¹Msc. Student, ^{2,3}BSc.Student, ³Assistant Professor

Textile Engineering Department, Yazd University, Yazd

* peivandi@yazduni.ac.ir

ABSTRACT:

Apparel and fashion industry is one of the most challenging businesses. The goal of fashion design artist is inspiration, and extension of design skill to create invention and innovation. One of the most important salience that should be considered in designing is attention to the clothing size and shapes of customer's savory. Each person has an imaginary of his/her body shape and the ideal shape that desire to be. So the designer task is to consider about the size and design of cloth which can cover Body dissatisfaction parts of people. In this paper have been tried to determine the size of individuals' favorite, this work improvement in both help to designers and manufacturers in production planning

Keywords: body image, clustering, K-mean algorithm, Body parts dissatisfaction

۱- مقدمه

در سالهای اخیر، افزایش قابل توجهی در گرایش به مطالعه تصور از بدن در سطح دانشگاهی ها و عموم مردم به وجود آمده است. توجه به تصور از بدن از نظر روانشناسی و جامعه شناسی از کار Paul Schilder (۱۹۲۰) سرچشمه می گیرد. وی تصور از بدن را به عنوان تصویری از بدن که در ذهن شخص شکل گرفته است، یا به عبارت دیگر شیوه ای که بدن به نظر می آید تعریف می کند [۱].

تعریف دیگری از تصور از بدن، سرگذشت ادراکات، افکار و احساسات در مورد بدن خود است. تعریفی که Thomas Pruzinsky و Thomas Cash ارائه کرده است جنبه‌ی منفی را هم در نظر گرفته است؛ افکار منفی و سرگذشت و احساسات در مورد بدن خود [۲]. Pruzinsky و Cash بیان کرده‌اند که تماشا کردن تلویزیون می‌تواند با تأثیر گذاشتن روی فکر افراد درباره وزن، جذابیت و ظاهر شان تصور آنها از بدنشان را تغییر دهد [۳]. Cash, Ansis, Strachan (۱۹۹۷) احساس منفی از بدن در مورد تعدادی از زنان فقط کمی آنها را می‌آزاد و لی در بسیاری از زنان باعث اضطراب آنها می‌شود و مانع برای زندگی هر روزه آنهاست [۴]. Grogan (۱۹۹۹) از چندین مطالعه نتیجه گرفت که تصور از بدن از فاکتورهای زیادی مثل خانواده، دوستان، معلم، همسرو جامعه تأثیر می‌پذیرد [۵]. Cash, Ansis, Strachan (۱۹۹۷) یافته‌ها درباره اینکه تصور از بدن با اعتماد به نفس رابطه دارد را تأیید و نتیجه گرفتند که تصور از بدن منفی به کاهش اعتماد به نفس منجر می‌شود [۶]. Gail Huon و همکارانش (۱۹۹۰) در مطالعه‌ای دریافتند که سایز ایده‌ال زنان به طور قابل توجهی از سایز واقعی خودشان لاغر تر بوده، این تفاوت بین سایز واقعی و ایده‌ال بدنها، به نسبت قابل توجهی بازتاب می‌کرد، زنان تمایل دارند حتی از ایده‌ال (لاگرتر) باشند [۶]. به این نکته توجه کنید که اکثر زنان در ک مطلوب‌ترین‌شان همان لاغرترین است و به دنبال آن اکثر مردان آنها را به سایز واقعی‌شان ترجیح میدهند. Lightston (۲۰۰۱) بیان کرد که تصور از بدن ماهیت روان‌شناختی دارد و بیشتر، درباره اعتماد به نفس افراد است و کمتر به جذابیت‌های فیزیکی آنها که توسط دیگران ارزیابی می‌شود مربوط می‌شود [۷].

Thomas Cash (۲۰۰۲) یک مدل رفتاری‌شناختی از تصور از بدن را توسعه داد و آزمایش کرد در ارزیابی تصور از بدن بیشتر از نظر اجتماعی فرهنگی، مشخصه‌های میان فردی، مشخصه‌های فیزیکی و ویژگی‌های شخصیت تأکید شده است [۸]. Tompson, VanDenBerg (۲۰۰۲) تصور از بدن با ارزیابی چهار جزء ارزیابی شده است خشنودی ذهنی کلی (ارزیابی از بدن) احساسات (احساساتی که به بدن نسبت داده می‌شود) شناخت‌ها (توان بخشیدن در ظاهر، اعتقادات درباره بدن) رفتاره (مثل پرهیز از موقعیت‌هایی که بدن نمایش داده می‌ود. اندازه گیری‌های روان‌شناختی از تصور از بدن یک یا بیشتر از این جزء‌ها را ارزیابی می‌کند. زنان بیشتر از مردان تمایل دارند تا در مورد وزن‌شان قضاوت کنند [۹].

امروزه تعداد زیادی از زنان گرایش به لاغری دارند. همسو با گرایش به کاهش قالب بدنشان بیشتر شده است. طراح باید خلاق، ریزبین و نکته سنج، دارای قوه تصور بالا و انعطاف پذیر باشد تا بتواند با ایده‌های جدید و شاید غیر معمول کنار بیاید، چون افراد ممکن است تمایل به سایز‌های مختلفی داشته باشند و بخواهند خود را به آن سایز نزدیک کنند و چون استخوان بندی افراد را نمی‌توان تغییر داد پس وظیفه طراح این است که علاوه بر توجه به سایز بتواند عیوب افراد را بپوشاند تا بتواند فرد را به آن سایز دلخواهش نزدیک کند. در این مقاله سعی شده است که سایز مورد علاقه افراد مشخص شود این کار هم به طراحان در بهبود طراحی و هم تولیدکننده‌ها در برنامه ریزی تولید کمک می‌کند.

۲- روش تحقیق

داده کاوی به بررسی و تجزیه تحلیل مقدار عظیمی از داده‌ها به منظور کشف الگوها و قوانین معنی دار اطلاق می‌گردد داده کاوی در دو نوع ظاهر می‌شود، داده کاوی هدایت شده و داده کاوی هدایت نشده. در داده کاوی هدایت شده هدف دسته بندی اطلاعات

بر اساس برخی پارامتر های مشخص می باشد اما در داده کاوی هدایت نشده هدف، یافتن الگو ها یا تشابهات بین گروههایی از اطلاعات بدون استفاده از هیچگونه پیش زمینه ای در مورد اطلاعات می باشد. از نمونه روش های داده کاوی هدایت نشده و هدایت شده میتوان به خوش بندی و دسته بندی اشاره نمود خوش بندی به عمل تقسیم جمعیت ناهمگن به تعدادی از زیر مجموعه های گروههای همگن گفته میشود. در دسته بندی هر داده به دسته ای از پیش تعیین شده بر اساس دانش قبلی اختصاص می یابد اما در خوش بندی هیچ دسته ای از پیش تعیین شده ای وجود ندارد. در واقع خوش بندی راهی برای یافتن ساختار داده های پیچیده فراهم میکند. به همین دلیل در این تحقیق از روش خوش بندی جهت تجزیه و تحلیل داده های مربوط به تصور از بدن و میزان نارضایتی از قسمت های مختلف بدن. استفاده شده است. الگوریتم k-mean یکی از پر کاربردترین الگوریتم های خوش بندی می باشد. حرف k که در اسم این الگوریتم وجود دارد به این واقعیت اشاره دارد که هدف این الگوریتم پیدا کردن تعداد ثابتی از خوش ها براساس نزدیکی نقاط داده ها به هم می باشد. الگوریتم k-mean به شرح زیر می باشد.

۱- انتخاب K داده به عنوان مرکز خوش

۲- تعیین فواصل بقیه داده ها با مرکز خوش

۳- قرار گیری داده هایی که به مرکز هر خوش نزدیکند، در آن خوش

۴- محاسبه میانگین هر خوش به عنوان مرکز جدید خوش

۵- تکرار مرحله دوم تا چهارم تا رسیدن با عدم تغییر در خوش ها

پارامتر های الگوریتم k-mean شامل:

۱- تعیین تعداد نقاط انتهای

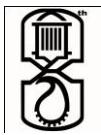
۲- تعیین نحوه محاسبه فاصله

۳- نحوه انتخاب نقاط

روش خوش بندی k-mean بستگی به عواملی چون تعداد خوش و روش تعیین فاصله بین خوش ها دارد. یکی از مهمترین مسایل در خوش بندی انتخاب تعداد خوش های مناسب می باشد. تعداد خوش ای مناسب می باشد که : ۱) تراکم؛ نمونه های موجود در یک خوش تا حد امکان شبیه به یکدیگر باشند معیار رایج برای تعیین میزان تراکم داده ها، واریانس داده ها است و ۲) جدایی؛ نمونه های متعلق به خوش های متفاوت تا حد امکان از یکدیگر جدا باشند. عبارت فوق را بدین صورت نیز بیان می کنند که خوش ها باید ماکزیمم فشردگی^۱ باشند و تا حد امکان جدایی^۲ آنها نیز زیاد باشد. اگر تنها معیار فشردگی مورد استفاده قرار گیرد در آنصورت هر داده می تواند به صورت یک خوش در نظر گرفته شود چرا که هیچ خوش ای فشرده تر از خوش ای با یک داده نمی باشد. اگر تنها معیار جدایی در نظر گرفته شود در آنصورت بهترین خوش بندی این می باشد که کل داده ها را یک خوش بگیریم با این فرض که فاصله هر خوش از خودش صفر است. بنابراین باید از ترکیب دو معیار فوق استفاده شود. برای سنجش میزان جدایی خوش ها از توابع فاصله ای استفاده می شوداز جمله توابع فاصله: تابع اقلیدسی، تابع فاصله منهantan است.تابع اقلیدسی زمانی بکار می رود که پارامترهای مورد بررسی دارای وزن باشند و تاثیر فاصله در آن بیشتر مشخص میشود. در این تحقیق به خاطر اینکه ارزش پارامترها با هم متفاوت است و اختلاف باید پرنگ تر باشد از فاصله اقلیدسی استفاده می شود.

¹ Compactness

² Separation

جهت انتخاب نقاط به دو روش تصادفی یا دانش از پیش تعیین شده عمل می‌شود، در اینجا نقاط به صورت تصادفی انتخاب می‌شود.

جهت ارزیابی خوشبندی باید پارامترهای زیر رعایت شود:

یکنواختی توزیع داده‌ها در اطراف مرکز خوش

بالا بودن چگالی خوش (نسبت تعداد الگوهای داخل خوش به حجم آن)

بالا بودن پوشش (نسبت تعداد الگوهای داخل خوش به تعداد کل الگوها)

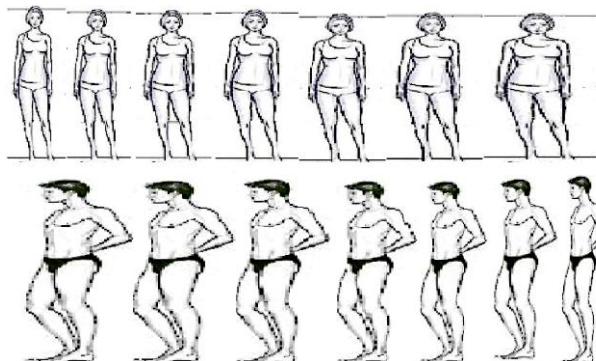
بالا بودن همگنی، بررسی زیرخوشها برای خلوت نبودن

پایین بودن همپوشانی خوشها

در ارزیابی خوشبندی شاخص DB مورد استفاده قرار می‌گیرد. هرچه مقدار این شاخص کمتر باشد، خوشبندی بهتری تولید شده است.

۳- نتایج و بحث

در این پژوهش از ۱۸۳ نفر مرد و ۷۳ نفر زن در مورد تصور از فرم بدن خود، فرم بدن مورد ایده‌آل خود و تصور از فرم ایده‌آل از نظر جنس مخالف پرسش به عمل آمد. همچنین قسمتی از بدن در بالا تنہ و پایین تنہ که فرم آن از نظر فرد مورد رضایت نبوده و فرد متمایل به استفاده از لباس با توانایی پوشش قسمت مورد نظر می‌باشد نیز مورد بررسی قرار گرفت. نمونه اشکال استفاده شده در پرسشنامه جهت انتخاب فرم بدن در شکل ۱ نشان داده شده است. شکل‌ها از چپ به راست از ۱ تا ۷ شماره گذاری شدند.

شکل ۱. نمونه اشکال استفاده شده در پرسشنامه جهت انتخاب فرم بدن

مشخصات افراد آزمایش شده از نظر سن و تأهله در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. بررسی از نظر سنی و تأهله زنان و مردان

مجرد	متاهل	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۳۰
%۹۷.۲۷	%۲.۷۳	%۱.۰۹	%۹.۲۸	%۲۰.۲۱	%۳۲.۷	%۱۶.۹۳	%۱۰.۹۲	%۴.۳۷	%۲.۷۳	%۱.۰۹	%۰.۵۴
%۸۶.۱۳	%۱۳.۸۷	%۱.۱۵	%۵.۷۸	%۱۹.۶۵	۳۷%	%۲۴.۸۵	%۷.۵	%۲.۹	%۱.۱۵	-	-

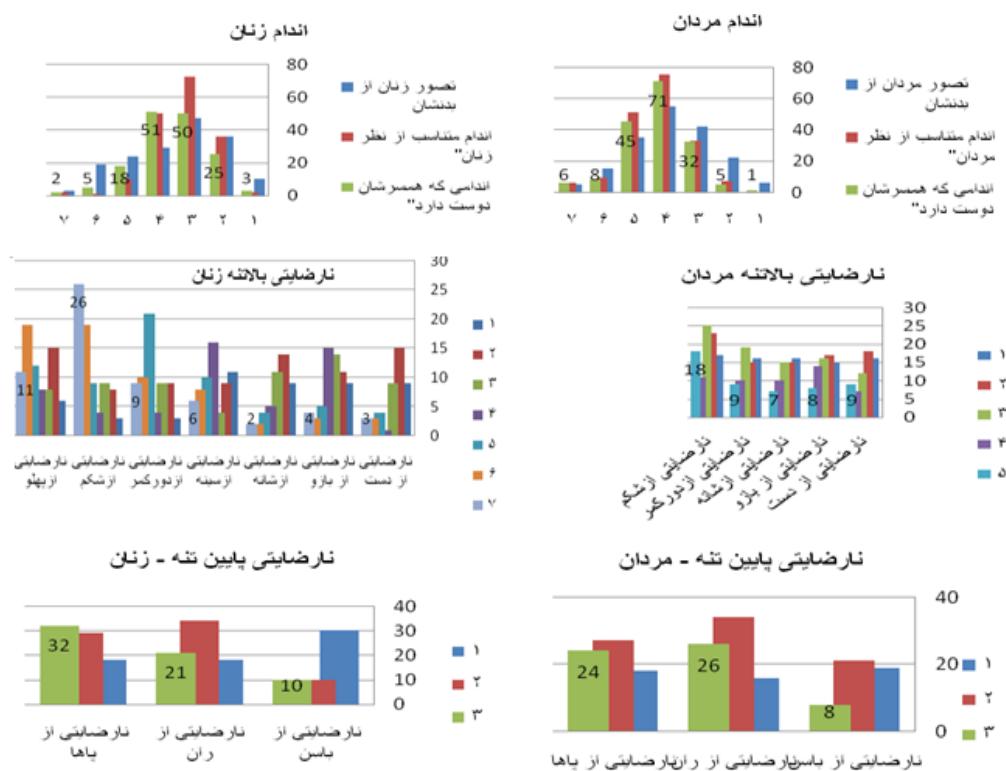
نمونه‌ای از پرسشنامه در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. نمونه‌ای از پرسشنامه

از بین تصاویرشکل ۱ اندامی که با انداماتان تناسب دارد را بیابید(انتخاب ۱-۷)
از بین تصاویر شکل ۱ اندامی که با اندام ایده‌ال شما تناسب دارد را بیابید. (انتخاب ۱-۷)
از بین تصاویرشکل ۱ اندامی که تصور میکنید همسرتان دوست دارد را بیابید(انتخاب ۱-۷)
خانمهای میزان نارضایتی از دست ، بازو ، شانه ، سینه ، دور کمر ، شکم ، پهلو را بنویسید(انتخاب ۱-۷)
آقایان: میزان نارضایتی از دست ، بازو ، شانه ، دور کمر ، شکم را بنویسید (انتخاب ۱-۵)
میزان نارضایتی از پاها، ران، باسن را بنویسید.(انتخاب ۱-۳)

در نمودارهای شکل ۲ تصور زنان و مردان از بدنشان و میزان نارضایتی آنها از بالاتنه و پایین تنه شان بررسی شده است.

شکل ۲. نمودارهای بررسی اندام و نارضایتی زنان و مردان

با توجه به نمودارها تصور بیشتر زنان از اندامشان شکل شماره ۳ است و اندام ایده‌ال آنها هم شکل شماره ۳ است همسرانشان شکل ۳ و ۴ را می‌پسندند. تصور بیشتر مردان از اندامشان شکل شماره ۴ است و اندام ایده‌ال آنها هم شکل شماره ۴ است

همسرانشان شکل ۴ را می پسندند. نارضایتی از بالاتنه در زنان و مردان بیشتر از شکم هایشان است. نارضایتی از پایین تنہ در زنان بیشتر از پاها است و در مردان از ران و در مرحله بعد پاها است.

جهت تحلیل و کاوش داده ها از روش خوشه بندی k-mean و تجزیه نحلیل آماری استفاده شدیرای بدست آوردن بهترین دسته بندی، خوشه های مختلف و هم چنین پارامترهای اندازه گیری شده مورد بررسی قرار گرفتند. تجزیه و تحلیل ها با استفاده از آزمون Davies-Bouldin Validity Index انجام شده است.^[۳] برنامه به تعداد ۱۰۰۰ بار و با استفاده از مقدایر تصادفی بنونان مرکز خوشه ها اجرا شده است. از ۱۷۳ نفر جنس مونث تعداد ۱۱۲ نفر از بالا تنہ خود رضایت کامل داشتند. در جدول ۳ نتایج حاصل از خوشه بندی ایرادات بالا تنہ آورده شده است. در نهایت خوشه بندی در سه گروه انجام شد.

جدول ۳. نتایج حاصل از خوشه بندی ایرادات بالا تنہ خانمهای

خوشه بندی	تعداد افراد	نارضایتی از فرم دستهایا	نارضایتی از فرم بازوها	نارضایتی از فرم شانه ها	نارضایتی از فرم سینه	نارضایتی از فرم دور کمر	نارضایتی از فرم شکم	نارضایتی از فرم پهلو
DB=1.04	۴۸	1.020	2.1458	1.3750	2.5833	4.2292	6.1875	5.1667
K=۳	۱۱۲	0.205	0.4018	0.1339	0.5000	0.2768	0.803	0.4107
	۱۳	4.3846	4.3077	4.2308	5.000	4.4615	2.4615	3.7692

نارضایتی از بالاتنه زنان را می توان به ۳ خوشه تقسیم کرد خوشه اول کسانیکه از قسمت های دور کمر، شکم و پهلو بسیار نارضی هستند و از سینه هم به طور متوسط ناراضی اند خوشه دوم کسانیکه تقریباً از تمام قسمت های بدن راضی هستند. و خوشه سوم کسانیکه از تمام قسمت های بالاتنه ناراضی اند که تعدادشان ۱۳ نفر است.

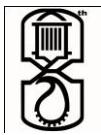
جدول ۴. نتایج حاصل از خوشه بندی ایرادات بالا تنہ مردان

خوشه بندی	تعداد افراد	نارضایتی از فرم دستهایا	نارضایتی از فرم بازوها	نارضایتی از فرم شانه ها	نارضایتی از فرم سینه	نارضایتی از فرم دور کمر	نارضایتی از فرم پهلو
DB=1.024	۵۰	0.3000	0.4600	0.1800	1.1600	3.1200	
K=۳	۹۱	0.329	0.3516	0.3956	0.3407	0.1319	
	۴۲	2.761	3.2857	2.8810	2.3571	2.4762	

نارضایتی از بالاتنه مردان به ۳ خوشه تقسیم می شود خوشه اول بیشتر از دور کمر و شکم ناراضی اند خوشه دوم تقریباً راضی هستند و خوشه سوم تقریباً از تمام قسمت های بدن بویژه بازوها ناراضی اند

جدول ۵. نتایج حاصل از خوشه بندی ایرادات پایین تنہ مردان

خوشه بند	تعداد افراد	نا رضایتی از فرم پاها	نا رضایتی از فرم ران	نا رضایتی از فرم باسن
DB=0.6282	۴۲	1.476	2.2857	2.2381
K=۴	۲۲	0.409	2.4545	0.1364
	۱۰۳	0.106	0.0971	0.0777

	۱۶	۰.۱۸۷	۰.۱۲۵۰	۲.۴۳۷۵
--	----	-------	--------	--------

نارضایتی مردان از پایین تن به ۴ خوشه تقسیم بندی شده است خوشه اول نارضایتی از ران و بعد باسن زیاد و در مرحله بعد از پaha نارضی هستند. خوشه دوم فقط از ران نارضی اند ، خوشه سوم تقریباً راضی اند و خوشه چهارم از باسن نارضی اند که تعدادشان از همه خوشه ها کمتر است

جدول ۶. نتایج حاصل از خوشه بندی ایرادات پایین تن خانم ها

خوشه بندی	تعداد افراد	نا رضایتی از فرم پaha	نا رضایتی از فرم ران	نا رضایتی از فرم باسن
DB=۰.۵۸۰۸	۵۶	۱.۲۵۰۰	۲.۳۰۳۶	۲.۰۵۳۶
K=۳	۲۰	۰.۰۵۰۰	۰.۱۰۰۰	۲.۵۵۰۰
	۹۷	۰.۰۹۲۸	۰.۱۸۵۶	۰.۰۶۱۹

نارضایتی از پایین تن خانم ها را می توان به سه خوشه دسته بندی کرد خوشه اول کسانیکه کلاً نارضی اند خوشه دوم از ران و باسن نارضی اند و خوشه سوم راضی اند

جدول ۷. نتایج حاصل از خوشه بندی اندام خانم ها

خوشه بندی	تعداد افراد	تصور از بدن	اندام ایده آل	مورد علاقه همسران
DB=۰.۸۱۰۱	۹۱	۲.۴۷۲۵	۲.۷۲۵۳	۳.۰۰۰۰
K=۳	۲۲	۳.۳۱۸۲	۳.۰۴۵۵	۰.۱۸۱۸
	۶۰	۴.۹۳۳۳	۴.۰۸۳	۴.۴۰۰۰

بیشتر خانم ها (۹۱ نفر) اندام خود را ۲ و ۳ انتخاب کردند و ایده آشان و اندام مورد علاقه همسرشان را اندام ۳ ، عده ی کمتری (۶۰ نفر) اندام خودشان را ۴ و بیشتر و ایده آل را ۴ و اندام مورد علاقه همسرشان را اندام ۴ و ۵ انتخاب کردند. و عدهی خیلی کمتر (۲۲ نفر) اندام خود را ۳ و یا ۴ ایده آل را ۳ اندام مورد علاقه همسرشان را انتخاب نکرده اند

جدول ۸. نتایج حاصل از خوشه بندی اندام مردان

خوشه بندی	تعداد افراد	تصور از بدن	اندام ایده آل	مورد علاقه همسران
DB=۰.۷۵۱۸	۱۴	۴.۲۱۴۳	۴.۵۷۱۴	۲۱۴۳
K=۴	۹۴	۳.۰۳۱۹	۳.۶۹۱۵	۳.۸۲۹۸
	۷	۱.۸۵۷۱	۱.۵۷۱۴	۱.۱۴۲۹
	۶۸	۴.۹۸۵۳	۵.۰۲۹۴	۴.۹۲۶۵

بیشتر مردان (۹۴ نفر) اندام خود را ۳ و ۴ می دانند و اندام ایده ال و اندام مورد علاقه همسرشان را ۴ و عده کمتری اندام ایده ال را ۵ می دانند.

- ۴- نتیجه گیری

هدف اصلی در این پژوهش، شناسایی بخش‌های از بدن که بیشتر مورد نارضایتی قرار دارد و همچنین تصور افراد در باره فرم اندام خود می‌باشد نتایج حاصل می‌تواند مورد استفاده تولید کنندگان پوشاک و طراحان قرار گیرد.

- ۱- مراجع

[1] Schilder,P. the image and appearance of the human body, New York: International Universities Press (1950) .

[2] Cash, T.F., & Pruzinsky, T. (Eds.) Body Images: Development, Deviance, and Change. New York: Guilford Pre ,(1990).

[3] Pruzinsky, T. and Cash, T. ‘Integrative themes in body-image development, deviance and change,’ in T. Cash and T. Pruzinsky (eds) Body images: Development, deviance and change, New York: Guilford Press, (337–49), (1990).

[4] Cash, T., Ansis, J. and Strachan, M. ‘Gender attitudes, feminist identity, and body images among college women,’ Sex Roles, 36: 433–47, (1997).

[5] GroganSarah, Body Image Understanding body dissatisfaction in men, women, and children by RoutledgeTaylor & Francis e-Library, (2007)

[6] Huon, G., Morris, S. and Brown, L. ‘Differences between male and female preferences for female body size’, Australian Psychologist, 25, 314–17, (1990).

[7] Lightston, J. Improving Body Image. Retrieved November 14, 2002 from: www.edreferral.com/body_image.htm, (2001).

[8] Cash ‘Cognitive-behavioral perspectives on body image,’ in T.F. Cash and T. Pruzinsky (eds) Body image: A handbook of theory, research, and clinical practice, New York: Guilford. (38–46), (2002).

[9] Thompson, J.K. and Van Den Berg, P. ‘Measuring body image attitudes among adolescents and adults,’ in T.F. Cash and T. Pruzinsky (eds) Body image. A handbook of theory, research, and clinical practice , New York: Guilford Press. 142–254, (2002).